

Eesti Vabariigi kodaniku Üllar Kruustiku ja valimisliidu VALGA.ELUOLU.EE liikmete ning neid valinute **teabenõue** Tartu Ülikooli Kliinikumi juhtfiguurseltsimeestelt **Urmes Klaas, Urmes Siigur ja Mart Einasto**, seoses Valga Haigla sünnitusosakonna sulgemisega.

Härrased – kuna see arupärimine on mõeldud teile kolmele, kuid samas, mõistes, et indiviididena olete te erinevad, siis edasine pöördumine tuleb - püüdes ära hoida järjekordset kollektiivset vastutust ehk teisisõnu vastutamatumust – üksikisiku vormis ja siin teabenõudes esitatud küsimustele soovime vastuseid igaltühelt teilt eraldi. Väljaarvatud muidugi juhul, kui te koos nagu üks mees väidate, et vastused on kõigil ühesugused, siis pole tõesti mõtet genereerida kolme identset vastust, vaid piisab ühest, kolme allkirjaga varustatud tulemist.

Alljärgnevas tekstis, mis omab ka mõningast selgitavat ja arutlevat iseloomu, et saaks võimalikult olematuks teha üksteisest mitteamusaamist ning seeläbi loodetavasti kergendada ka vastamist, on tunduvalt paksemas kirjas välja toodud küsimused, millele soovime vastuseid ja mis omakorda on nummerdatud, et oleks võimalus vastusetekstis vajadusel neile viidata.

„*Compassio Scientia Fides*“ ehk „*Hoolivus Pädevus Usaldusväarsus*“ – see on TÜ Kliinikumi särav moto. Olgu selle keskmise sõnaga kuidas on, aga äärmiste sõnade paikapidavuse osas lasub meil kahjuks küll sügav kahtlus, mille ka sina oma tegevuse või tegevusetusega oled meie meeltesse istutanud. Kummaga just see istutamine käis, sellele peaksidki andma vastuse sinu vastused meie poolt siin esitatud enamasti lihtsatele küsimustele.

Kuid hakkame siis pihta. ✨ **Kui sul oleks kusagil firmas enamusosalus ja sa oleks sunnitud osa sellest maha müüma nii, et sulle enam enamust ei jää, kas paigutaksid siis kogu müügist saadud raha sinnasamasse firmasse?** Just nii juhtus Valga linnaga. Olles haigekassa poolt nurka surutud teadmiseaga, et kui nad haigla enamusosalust ei müü ja „võrgustamisega“ kaasa ei lähe, siis vajalikust haigla tegevuse riigipoolsest rahastamisest võivad nad ainult und näha. Nii ostiski TÜ Kliinikum riigilt saadud rahadega linnalt enamusosaluse ja lisaks sellele enamusosalusele, ehk võimalusele kõike ise otsustada – sealhulgas ka pakutavaid (ravi)teenuseid ja nende hulka – maeti see osturaha samuti haiglasse. Seega - TÜ Kliinikum sai otsustusõiguse ja rahasüsti, aga Valga linnale jäid tühjad pihud – ei kaasaraäkimisõigust, ega müügist saadud raha. Jäi vaid hea usk „võrgustamise“ hüvedesse, mis aga praeguseks hetkeks on selgelt ilmutanud, et oli ainult kattevari „kohalikelt lollidelt raha ja teenuste äravõtmise“ suuremast, riigi poolt abistatud, aktsioonist.

Järgmine küsimus: ✨ **Mida sinu arust tähendab võrgustamine?** Google annab meile juba ainuüksi Eesti haiglate võrgustamise teemal terve hunniku linke. Aga üks asi, mis on üllatav ja mida sisaldab ka selle võrgustamise, olgu ta siis ametlik või mitteametlik lehekülg, on see, et võrgustamisega püütakse hoiduda dubleerimisest! Ja siin tuleb mängu juba tõlgendamise ning tõlgendaja lastetoa küsimus. Sinu arvamuse ja praeguse tegutsemise kohapealt tähendab see seda, et kui Tartus juba pakutakse näiteks silmaarsti teenust, siis provintsideks seda tarvis poleks. Sinu loogikast edasi lähtudes pakutakse Tartus kõiki tervishoiuteenuseid, ka sünnitusteenust – seega neid kolkasse vaja ei ole. See aga, kallid sõber, on risti vastupidine olemus võrgustamisele. Kui meil oleks tegu sinu loogika alusel koostatud mingi elektri või elektroonika-skeemiga, põleks see tänu lühistele ereda sinise leegiga, sest elektrone looduseaduste vastu väänata ei saa. ✨ **Küll aga saab inimestega ilma vastutust ja tagajärgi kartmata teha igasugu eksperimente. Vahva, eksju?**

Meie loogika selle võrgustamise dubleerimishoidumise osas tähendaks seda, et näiteks Tartus oleks head spetsialistid ajukirurgia osas, Valgas oleks Eesti parimal tasemel sünnitusvõimalused, Võrus tunnustatud tasemel vaimse tervise spetsialistid, Tallinnas südameremondi-meistrid, Haapsalus taastusravientusiastid, jne., jne. Mis-kus täpselt, on nimetatud meelevaldselt, aga mõte peaks olema arusaadav. See – mu sõber - oleks võrgustamine. Mida aga sina ja su semud teostavad, on kapitali kontsentreerimine ühte kohta, mis paraku näitab üheselt, et sinu ja su kamraadide tegude ajendiks on ainult raha ja seetõttu ei lähe see kuidagi kokku sinu poolt juhitava kliinikumi moto vähemalt kahe sõnaga ning annab alust arvata, et ehk sa istud lihtsalt valel ametikohal.

On väga kummaline, et Põlva Haigla sünnitusosakond erinevalt Valgast sai armuaega, kuigi Põlvale on nii Tartu, kui ka Võru tunduvalt lähemal, kui Valgale Tartu, Võru või Viljandi. Aga alati ei olegi võimalik kiivalt varjatud faktide tõttu kõike loogiliselt seletada. Samamoodi, nagu pole ka tulnud selgitusi selles osas, miks on „parem“ ehitada Rail Baltic mööda uut trassi, häirides sellega sadade nii inim- kui ka loomaperede elurutiini ja lükates veel suuremasse viletsusse juba eksisteeriva raudtee, selle asemel, et seda olemasolevat parendada. Kindlasti on põhjus kusagil olemas ja me lihtsalt ei tea kõiki tagamaid, sest rahahunnikud suudavad varjata paljutki. Sama lugu on ka selle Valga Haigla sünnitusosakonna kiirkorras – isegi enne varasemalt kokkulepitut aega - sulgemisega.

Sattusin käesoleva aasta aprilli keskel Valga Haiglasse. Õnneks sedapuhku mitte terviseprobleemide tõttu ja nägin seal esimesel korrusel, kus on ühel pool kõrva- ja südamearst ning teisel pool röntgenikabinet, asjatamas kahte meest. Ühel neist oli käes pliats, majaplaan ja mõõdulint, teine klõpsis fotokaga pilte teha. Ja nendevaheline jutt, millest mul möödaminnes oli võimalus osa saada, kõlas umbes nii: „*Selle sein võtame maha. See röntgenipoolne sein jääb alles, see 90 sentimeetrit paks ja tina täis, sellega pole mõtet vaeva näha...*“ Ja nüüd küsimus: ☆ **Mida sa sinna Valga Haiglasse tema enamusosanikuna koos oma kompetentsete seltsimeestega siis nüüd õigupoolest plaanid?** Sest fakt on see, et kui kaob sünnitus, kaob tasahilju ka anestesioloogia ja riburadapidi teised aktiivraviteenused samuti.

Aastaid tagasi käisid Valga Haigla sünnitusosakonnas kureteenust kasutamas ka lätlased, kuid siis tuli kuri Euroopa Liit ja tegi „Auh, auh, auh“ ning keelas selle jumalavallatuse ära. ☆ **Naljakas, eks?** Nii vähemalt väidavad mõningad ametnikud, kelle jumaluseks ja hea olesklemise otseseks patrooniks on EL oma keeldude ja käskudega, milledele omalt poolt veel vintte juurde keeratakse, et jumala pärast midagi liigutama ei peaks ja alati oleks varnast võtta üks karvane sinist värvi kollaste tähekestega suur „EI SAA!“ või „EI OLE VÕIMALIK!“ või koguni „EI TOHI!!!“.

Kahju, et Eestil puudub mitte niivõrd oma korralik diplomaatiline korpus, vaid oma läbirääkijate meeskond, kes suudaksid Eesti asja ajada ka tulemuslikes valdkondades. Meie praegused „diplomaadid“ tõmbavad saba jalgevahel lesta kohe, kui mõjutatav tõstab käe, et natuke kukalt kratsida ning mõtteid klaarida. Ja koju jõudes kannavad kiunudes ette, et „Oi kui hirmus, oi kui hirmus – me tegime kõik, mis meie võimuses, aga no ta kuidagi ei taha vedu võtta ja on vaenulikult meelestatud! Las me nüüd paar aastakest puhkame oma niruse kuupalgaga ja laseme leiba luusse selle šoki peale.“

Me teame, et TÜ Kliinikumil on plaanis uuendada oma sünnitusosakonda, kuid hetkel seda veel tehtud ei ole. *Vanasse kaevu sülitamine enne, kui uus on päris valmis ja suudab probleemideta kosutada kõiki januseid, on ääretult rumal tegevus.* ☆ **Kas see eelmises lauses olev väide on õige? ☆ Kui see on õige, siis miks sa soosid rumalust?** Sa ju sülitad sellisel juhul otseselt kõigile Valga Haigla sünnitusosakonnas töötavatele inimestele näkku, kuigi tead, et see pole õige. Samas, kui vastad, et vanasse kaevu sülitamine on õige, enne kui uus pole toimima saadud, on sinu käitumine seletatav, aga paraku inimlikult ikka mõistmatu.

Me saaksime siin perifeerias hakkama ka ilma ARK'i, maksuameti ja mis iganes suurkorporatsiooni tugipunktita, nagu me saaksime hakkama ka ilma sünnitusosakonnata. Vähemalt enamus meist. Tühja maad meil siin ju jagub ja asi ta siis traktoriga mõned vaod vedada oleks, mis pressimisel nimmeluid toetaksid. Ja kes ei saa, see läheb kergema elu peale „kompetentsikeskustesse“, kuigi tegelikult konveieris osalemine ei tähenda enamasti kompetentsi, aga no kuidagi peavad ju sinna konveierile pürgijad oma ego tõstma. Kaugel sellest – kompetents on hoopis hakkamasaamine eriolukordades, millesse kindlasti kuulub ka oma eluga hakkamasaamine riigi poolt hüljatud paikades. Seega võib kompetentsi kohata täiesti ootamatutes kohtades ja ta võib vastu ootusi puududa (praktika on näidanud, et pahatihti puudubki) konveieril, kus teda nagu silmaklapilooigikaga oodata võiks. Andke mõnele põlve otsas tegijale kätte kaasaegne tehnika ja ta võib korda saata imesid, mida isegi aastaid seda tehnikat õppima sunnitu ei suudaks teostada.

Jah, kurvaks teeb mitte niivõrd kohaliku sünnitusosakonna allajäämine rahajumalale, vaid hoopis mure oma riigi pärast. Kui riik ei suuda (ei taha) üleval pidada isegi mõne oma piirkonna toimivat sünnitusosakonda, siis selle riigi valitsus on omadega täiesti perses ja tõmbab sinna riiki ennastgi. Ning oled mutrikesena selles mittesuutlikus masinavärgis juba samas augus sinagi, sest teadaolevalt pole sa teinud midagi, et seda olukorda ära hoida.

Kuigi need siinsed küsimused võivad nii tähtsa mehe jaoks, nagu sina, tunduda imelikud ja ehk isegi lapsikud, siis meditsiinalast õhku hinganuna sa ilmselt tead, et tegelikult on iga killuke tähtis ja pisimgi algul ebaolulisena tundunud asi võib diagnoosi täielikult muuta. Seetõttu suured tänud juhuks, kui omad sirget selga ja piisavalt suuri mehetunnuseid, et nendele küsimustele vastata, sest küsimustele vastates saad ühtlasi teha ka tagasipõike läbikäidud teedele. Selleks ju ka eksamid õppuritele mõeldud on ja inimene õpib ometegi kogu elu. Aitäh.

1. juulil, 2018. aastal Valgas, valimisliidu VALGA.ELUOLU.EE liikmete, nende valijate ja iseenda nimel kirja pannud ja digitaalselt allkirjastanud,

Üllar Kuustik